
بررسی رابطه بین تعلیق هویت با رفتار پرخاشگرانه و خودکشی دانش آموزان مقطع متوسطه در شهر بوشهرعلی قاسمی^۱، دکتر باقر گرگین^۲^۱. کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر^۲. استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف تعیین میزان تأثیر تعلیق هویت بر رفتار پرخاشگرانه و تمایلات خودکشی در دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم شهر بوشهر انجام گرفت.

روش: مطالعه حاضر از نوع کاربردی و از نظر جمع آوری داده ها توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل ۳۶۰ دانش آموز پسر بود که با روش نمونه گیری در دسترس و تصادفی، تعداد ۱۸۶ نفر بر اساس فرمول کوکران انتخاب شدند. ابزارهای اندازه گیری شامل پرسشنامه حالات هویت بنیون و آدامز (۱۹۸۶)، پرسشنامه خودکشی کیت (۱۳۹۱) و پرسشنامه پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) بودند. داده ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون تحلیل شدند.

یافته ها: یافته های تحقیق حاکی از آن است که تعلیق هویت با پرخاشگری با ضریب همبستگی پیرسون برابر با ۰.۲۵ بوده و مقدار سطح معناداری (P-value) که برابر با ۰.۰۳۹- است و از سطح آلفای ۰.۰۵ کوچکتر که نشان دهنده یک رابطه مثبت و بسیار ضعیف می باشد. همچنین، تعلیق هویت و خودکشی با ضریب همبستگی پیرسون ب ۰.۷۶ و سطح معناداری (P-value) که برابر با ۰.۰۱۷ است و از سطح آلفای ۰.۰۵ کوچکتر می باشد. این مقدار بیانگر وجود یک رابطه قوی و مثبت است.

نتیجه گیری: تعلیق هویت به طور معناداری با افزایش پرخاشگری و به ویژه تمایلات خودکشی در دانش آموزان متوسطه پسر مرتبط است. این یافته ها بر اهمیت توجه ویژه به بحران های هویتی در این دوره سنی و لزوم برنامه ریزی برای تقویت شکل گیری هویت سالم جهت کاهش رفتارهای پرخطر تأکید می کند.

کلمات کلیدی: تعلیق هویت، خودکشی، پرخاشگری، دانش آموزان

مقدمه :

همواره این پرسش اساسی ذهن ذهن پژوهشگران را به خود مشغول کرده است که چرا برخی از دانش آموزان، در سنین نوجوانی، به رفتارهای پرخطر یا پرخطرانه روی می آورند یا در موارد حادتر، به فکر خودکشی می افتند؟ آیا این رفتارها صرفاً واکنشی به شرایط محیطی و اجتماعی هستند، یا ریشه ای عمیق تر در درون فرد دارند؟ با تأمل بیشتر، به این باور رسیده ام که یکی از عوامل کلیدی در این زمینه، تعلیق هویت است؛ وضعیتی که در آن نوجوان نه به یک هویت مشخص و پایدار دست می یابد و نه می تواند مسیر روشنی برای آینده خود تصور کند.

احتمال خودکشی بر اساس چهار شاخص ناامیدی^۱، افکار خودکشی^۲، خصومت-تکانش گری^۳ و خودارزیابی منفی به صورت عملیاتی تعریف شده و نشان داده شده است که این چهار عامل توانایی متمایز کردن افراد عادی از خودکشی گرا را دارند (کال و همکاران، ۲۰۰۲). فرآیند خودکشی نیز شامل فکر، برنامه ریزی^۴، اقدام و درنهایت کامل نمودن خودکشی است. بر اساس گزارش سازمان بهداشت جهانی هر سال حدود یک میلیون نفر در سراسر جهان و به عبارت دیگر از هر صد هزار نفر، ۱۶ نفر به صورت خودکشی می میرند (انستیس و همکاران، ۲۰۱۵). خودکشی در همه طبقات اجتماع و مراحل رشدی رخ میدهد اما مطالعات بر دو مرحله حساس تأکید دارند؛ یکی دوران عبور از اواخر کودکی به نوجوانی و دیگری مرحله عبور از اواخر نوجوانی به اوایل بزرگ سالی است. بنابراین در این دو مرحله نرخ خودکشی افزایش آشکاری از خود نشان می دهد (شهابزبان و همکاران، ۱۳۹۹). همانطور که ملاحظه می شود دوره نوجوانی در هر دو این مراحل درگیر بوده و سنین حساسی برای خودکشی محسوب میشود. دانش آموزان نوجوان نیز در معرض خطر خودکشی هستند و فشار زیادی را به واسطه تحولات رشدی و اجتماعی تجربه میکنند. درواقع خودکشی دومین علت مرگ در افراد ۱۵ تا ۲۴ ساله است که میزان خودکشی برای مردان ۱۸/۲ نفر و برای زنان ۴/۶ نفر در هر صد هزار نفر گزارش شده است. خودکشی در ایران نیز، در حال رشد است. به طوریکه در سال ۱۹۹۱ رتبه خودکشی ایران در بین کشورهای جهان ۹۱ بوده و در سال ۲۰۰۳ به رتبه ۵۸ رسیده است (کارتین و همکاران، ۲۰۱۶). این در حالی است که مطالعات فرا تحلیل اخیر نرخ خودکشی در ایران را ۹/۹ در هر صد هزار نفر برآورد کرده است. در این فراتحلیل نتیجه گیری شده است که در دهه های اخیر ایران بالاترین افزایش مرگ ناشی از خودکشی را در میان کشورهای اسلامی و کشورهای حوزه مدیترانه شرقی به خود اختصاص داده است (حسنیان و همکاران، ۱۳۹۷).

نوجوانی یکی از مهمترین دوره های سنی است و نوجوانان از آسیب پذیرترین گروه های اجتماعی هستند. اهمیت نوجوانی هنگامی بیشتر مشخص میشود که سلامت آنان به عنوان زیربنای سلامت آینده جامعه مورد توجه قرار گیرد (سپهرمنش و

^۱ Despair

^۲ Suicidal thoughts

^۳ Hostility-impulsiveness

^۴ Cull

^۵ Planning

^۶ Anestis

^۷ Curtin

همکاران، ۱۳۸۶). کنی و همکاران^۸ نوجوانی را به عنوان دوره انتقال از کودکی به بزرگسالی تعریف کرده اند که به وسیله تلاش جهت رسیدن به اهداف در ارتباط با انتظارات فرهنگی و جهش های رشد اجتماعی، عاطفی و جسمانی مشخص میشود (پارسا و همکاران، ۲۰۱۳). نوجوانان بیش از یک پنجم از کل جمعیت جهان را تشکیل میدهند و ۸۴٪ از آنان در جوامع در حال توسعه زندگی میکنند. متأسفانه شواهد بیانگر شیوع بالای اختلالات روانی در دوران کودکی و نوجوانی است؛ به طوری که گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۵ نشان میدهد، درصد ابتلا به اختلالات روانی در کشورهای مختلف، در جمعیت زیر ۱۶ سال از ۱۲ تا ۲۹٪ متغیر بوده است و تنها ۱۰ تا ۲۲٪ موارد توسط سیستم مراقبتهای پزشکی تشخیص داده شده اند (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۵). یکی از عواطف متداول در بین نوجوانان خشم است که بر اثر برخورد با مانعی که بر سر راه هدف آنان قرار گیرد، حاصل میشود و به پرخاشگری که یک واکنش عمومی به ناکامی امیال است منجر میگردد (۵). پرخاشگری، رفتاری است که هدف آن صدمه زدن به خود یا دیگران می باشد؛ در این تعریف، قصد و نیت حائز اهمیت است؛ یعنی یک رفتار آسیبزا در صورتی پرخاشگری محسوب میشود که از روی قصد و عمد به منظور صدمه زدن به دیگری یا به خود انجام گرفته باشد (گلچین و همکاران، ۱۳۸۵). پرخاشگری ممکن است به اشکال گوناگونی بروز پیدا کند. شکل کلامی و جسمانی آن معرف مؤلفه های ابزاری یا رفتاری، خشم معرف جنبه هیجانی و خصومت معرف جنبه شناختی پرخاشگری است (باس و همکاران، ۱۹۹۷)^۹. تحقیقات نشان داده است که پرخاشگری دارای عوارض جسمی، روانی و اجتماعی فراوانی است و موجب نشانهایی مانند احساس درماندگی، تنهایی، ناسازگاری اجتماعی، بیتوجهی به حقوق و خواسته دیگران، زخم معده، میگرن، اختلال فشار خون، افسردگی، اضطراب و افت تحصیلی میگردد. افرادی که مشکلات رفتاری از جمله پرخاشگری دارند، نه تنها دارای نشانه های مرضی جسمانی مانند سردرد و دردهای معده ای-روده ای میباشند بلکه در انزوا و تنهایی به سر میبرند و به خواسته های اجتماعی دیگران چندان توجهی ندارند (استراچان و همکاران، ۲۰۰۶)^{۱۰}. آنچه که باعث توجه پژوهشگران به پرخاشگری شده است، پیامدهای این گونه رفتارها برای نوجوانان میباشد؛ مانند ایجاد تصویری منفی در میان همسالان و آموزگاران، طرد شدن از سوی همسالان، افت تحصیلی، مصرف مواد و بزهکاری. نوجوانان پرخاشگر معمولاً توان مهار رفتار خود را ندارند و معیارها و ارزشهای جامعه ای را که در آن زندگی میکنند به راحتی زیر پا میگذارند. در بیشتر موارد والدین و اولیای مدارس با آنها درگیری پیدا میکنند و گاهی به اخراج آنها از مدرسه می انجامد (اشوری و همکاران، ۱۳۹۲). نوجوانان و جوانان نیروی فعال و پویای جامعه هستند و نمیتوان این جمعیت فعال را نادیده گرفت؛ بنابراین باید نگرش ها، ویژگی ها، مشکلات، مسائل و خواسته های آنان را شناخت و راه ارتباط و رفتار صحیح با آنها را پیدا کرد و بازنگری نمود. کم توجهی در رسیدگی به پرخاشگری در نوجوانان، باعث ارتباط ناسالم در بین افراد جامعه میشود؛ بر کیفیت زندگی افراد لطمه میزند و نیز منجر به عوارضی نظیر فرار از مدرسه، افت تحصیلی و سوء مصرف مواد میشود که این عوارض به نوبه خود مانع رشد و شکوفایی ظرفیت ها، توانایی ها و همچنین حس تفاهم اجتماعی و نیز مانع جریان اجتماعی شدن نوجوان میگردد (لئونارد و همکاران، ۲۰۰۵)^{۱۱}.

^۸ Kenny^۹ World Health Organization^{۱۰} Buss^{۱۱} Strachan^{۱۲} Leonard

تعلیق هویت، به عنوان وضعیتی که فرد در آن از هویت پایدار و منسجم برخوردار نیست، می تواند تأثیرات منفی بر رفتار و سلامت روانی نوجوانان داشته باشد. این وضعیت ممکن است به رفتارهای پرخطرانه و حتی تمایلات خودکشی در میان دانش آموزان منجر شود.

با توجه به این که شهر بوشهر دارای تنوع فرهنگی و اجتماعی است، بررسی رابطه بین تعلیق هویت و رفتارهای پرخطرانه و تمایلات خودکشی در دانش آموزان مقطع متوسطه این شهر ضروری به نظر می رسد. این پژوهش می تواند به شناسایی عوامل مؤثر بر سلامت روانی نوجوانان و ارائه راهکارهای مناسب برای پیشگیری از رفتارهای پرخطرانه و خودکشی کمک کند.

در ایران، وضعیت نوجوانان به ویژه در مقاطع متوسطه تحت تأثیر مسائل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی خاصی است که بر هویت آن ها تأثیر می گذارد. مطالعات انجام شده در برخی از شهرهای ایران (مانند تهران و مشهد) نشان داده اند که نوجوانانی که با بحران هویت مواجه هستند، بیشتر به رفتارهای پرخطرانه و مشکلات روانی مانند افسردگی و تمایلات خودکشی دچار می شوند (موسوی و همکاران، ۲۰۲۳). بنابراین، پژوهش در شهرهایی مانند بوشهر که خصوصیات فرهنگی و اجتماعی خاص خود را دارند، می تواند به درک بهتر این مسائل کمک کند.

متعددی نشان می دهند که رفتارهای پرخطرانه و تمایلات خودکشی در نوجوانان می توانند به مشکلات اجتماعی و روانی جدی منجر شوند. طبق مطالعه ای توسط جانسون و همکاران (۲۰۱۸)، تعلیق هویت یکی از عواملی است که می تواند موجب بروز مشکلات رفتاری و روانی در نوجوانان شود. این مشکلات نه تنها بر فرد تأثیر می گذارد بلکه بر روابط اجتماعی و سلامت روانی خانواده ها نیز اثرگذار است (جانسون و همکاران، ۲۰۱۸).

روش پژوهش

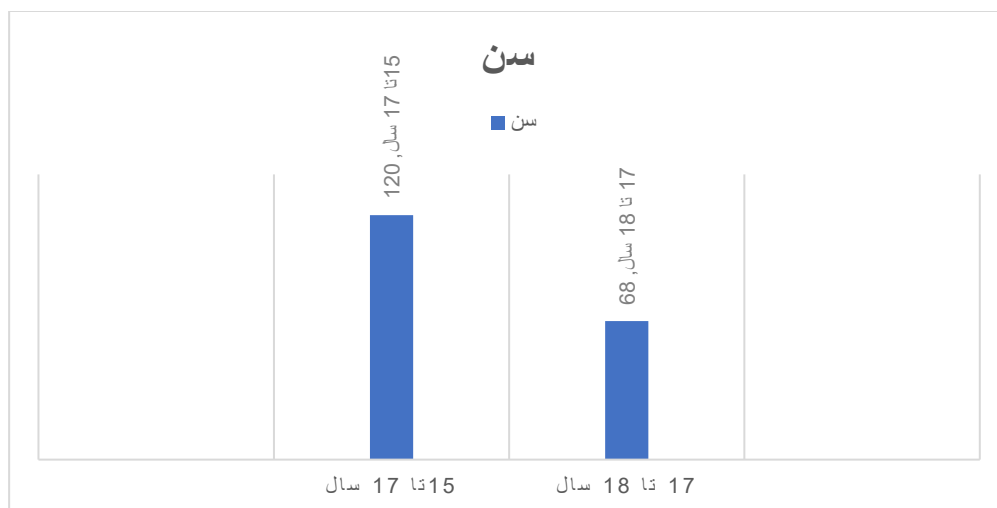
این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده ها توصیفی می باشد. جامعه آماری را دانش آموزان پسر دوره متوسطه دوم به تعداد ۳۶۰ نفر تشکیل می دهند که به صورت در دسترس و نمونه گیری تصادفی از فرمول کوکران ۱۸۶ نفر به عنوان نمونه تحقیق با معیارهای ورود به پژوهش: ۱- دانش آموز دوره متوسطه دوم. ۲- تمایل به همکاری با پژوهشگر. ۳- رعایت نظم در انجام پژوهش. و معیارهای خروج از پژوهش: ۱- در بازه سنی پژوهش نباشند. ۲- عدم همکاری با پژوهشگر. ۳- خروج داوطلبانه آزمودنی از پژوهش. ۴- عدم رعایت نظم در انجام پژوهش انتخاب شدند. قبل از شروع برنامه در طی یک جلسه نحوه اجرا پژوهش و خلاصه ایی از اهداف برای آزمودنی ها شرح و به سوالات آن ها پاسخ داده شد. فرم رضایت مبنی بر شرکت داوطلبانه در این پژوهش بین آزمودنی ها توزیع و پس از امضا جمع اوری شد. سپس آزمودنی ها خواسته شد پرسشنامه ها پر کنند و میزان تمایل به خودکشی از طریق پرسشنامه خودکشی در نوجوانان که ۱۳ سوال دارد و توسط کیت طراحی شده است. هدف اصلی آن ارزیابی میزان تمایل یا احتمالی خودکشی در نوجوانان

است. هر سوال دو گزینه دارد. گزینه بلی ۱ امتیاز و خیر نمره صفر می گیرد. میزان اقدام به خودکشی در نوجوانان^{۱۳} در سال های اخیر افزایش چشمگیری یافته است و رفتار پرخاشگرانه از طریق پرسشنامه باس و پری که این پرسشنامه در سال ۱۹۹۲ توسط باس و پری برای سنین ۱۸ تا ۲۲ سال ساخته شده است. همچنین پرسشنامه پرخاشگری باس و پری به سنجش رفتارهای پرخاشگرانه در چهار بعد پرخاشگری بدنی، پرخاشگری کلامی، خشم، خصومت می پردازد. این پرسشنامه دارای ۲۹ سوال است که جواب هر سوال به صورت طیف لیکرت پنج درجه ای از کاملاً شبیه من است تا اصلاً شبیه من نیست، می باشد. و تعلیق هویت که از پرسشنامه حالات هویت را بنیون و آدامز در سال ۱۹۸۶ که لازم به ذکر است، اصلاح پرسشنامه حالات هویت نسخه اول، و با توجه به نظریه اریکسون و مارسیا طراحی کرده اند که این پرسشنامه از ۶۴ آیتم تشکیل شده و شامل چهار خرده مقیاس آشفته، زودشکل گرفته، تعویق افتاده و پیشرفته می باشد که هر یک شامل ۱۶ سوال می باشند که شیوه نمره گذاری در مقیاس طیف لیکرت به گونه ای است که از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف به ترتیب نمره ۶ تا ۱ تعلق می گیرد. برای هر دانش آموز بررسی شد. جهت تحلیل داده های مطالعه، در بخش اول برای طبقه بندی و تنظیم اطلاعات خام از آمار توصیفی و در بخش دوم از آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل فرضیه های تحقیق استفاده شد. نرمال سازی داده ها توسط آزمون شاپروویک و تحلیل آماری داده ها با آزمون های همبستگی پیرسون انجام شد. عملیات آماری پژوهش حاضر به وسیله اس پی اس اس نسخه ۲۵ در سطح معنی داری $P < 0.05$ انجام شد.

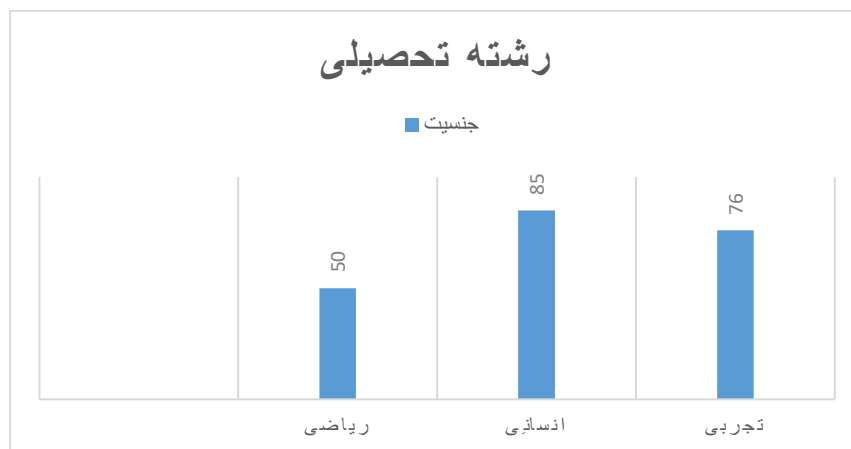
نتایج و یافته ها

پژوهش حاضر با رویکردی کمی و با بهره گیری از ابزار پرسش نامه، به بررسی رابطه بین تعلیق هویت و دو پیامد رفتاری مهم یعنی رفتار پرخاشگرانه و تمایلات خودکشی در میان دانش آموزان مقطع متوسطه شهر بوشهر پرداخته است. بنابراین تحلیل های صورت گرفته در این فصل، به عنوان قلب پژوهش، نقش اساسی در اعتبار نتایج نهایی و استخراج پیشنهاد های علمی ایفا می کنند. در ابتدا، با استفاده از روش های توصیفی، ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری شامل جنسیت، سن، پایه تحصیلی و سایر ویژگی های مرتبط تحلیل شدند. این تحلیل ها کمک کردند تا تصویر روشنی از ساختار جمعیتی نمونه به دست آید و همچنین میزان تعادل و تنوع پاسخ گویان در متغیرهای کنترلی بررسی شود.

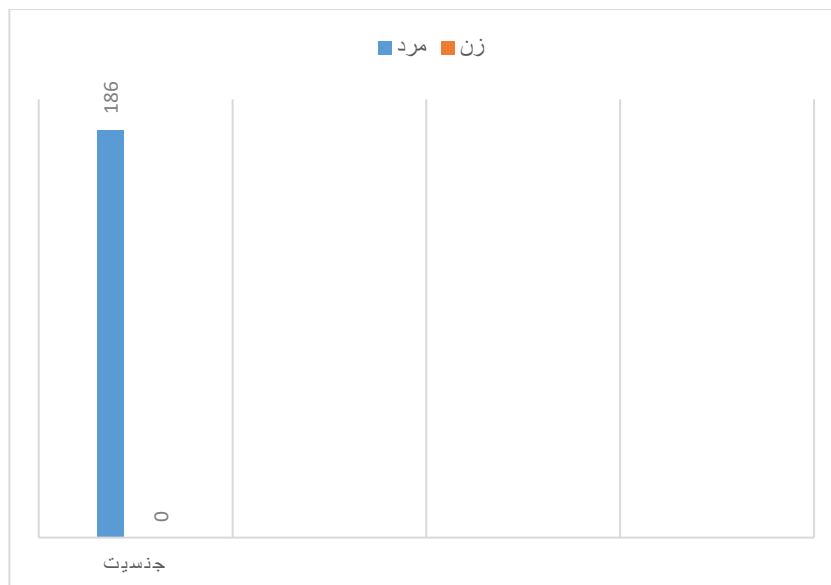
^{۱۳} ASQ

وضعیت متغیرهای جمعیت شناسی (سن) جامعه تحقیق نمودار

نمودار ۲ وضعیت متغیرهای جمعیت شناسی جامعه تحقیق (رشته تحصیلی)

نمودار ۳ جمعیت شناسی (جنسیت)

همان طور که در نمودارهای (۱،۲،۳) مشاهده می شود از تعداد ۱۸۶ نفر جامعه بین سن ۱۵ تا ۱۸ سال تشکیل دهنده پژوهش، ۱۲۰ نفر (۱۵ تا ۱۷ سال) و ۶۸ نفر (۱۷ تا ۱۸ سال) گزارش شدند که تماماً ۱۸۶ نفر مرد هستند و همچنین تعداد ۵۰ نفر رشته تحصیلی ریاضی، تعداد ۸۵ نفر رشته انسانی و تعداد ۷۶ نفر رشته تجربی گزارش شده است.

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش ۱ جدول

تعلیق هویت	خودکشی	پر خاشگری	
جمعیت نمونه	۱۸۶	۱۸۶	۱۸۶
میانگین	۲۱۷.۰۵۳	۶.۴۱۴۰	۸۱.۹۷۸۵
میانگین انحراف معیار	۹۱.۰۵۶	۰.۱۳۲۸۳	۰.۵۵۹۸۷
انحراف معیار	۱۲.۴۱۹۷۵	۱.۸۱۱۵۶	۷.۶۳۵۵۹
مد	۲۲۵.۰۰	۰۶.۰۰	۸۰.۰۰
مجموع داده ها	۴۰۳۷۱.۰۰	۱۱۹۳.۰۰	۱۵۲۴۸.۰۰

مطابق با داده های جدول (۱)، نمونه ی مورد مطالعه برای هر سه متغیر، ۱۸۶ نفر است. میانگین نمرات مربوط به متغیر پرخاشگری ۸۱.۹۷، متغیر خودکشی ۶.۴۱ و متغیر تعلیق هویت ۲۱۷.۰۵ به دست آمده است. این مقادیر، نماینده ی سطح متوسط هر یک از این سازه ها در میان نمونه ی پژوهش هستند. علاوه بر این، انحراف معیار نمرات در متغیر پرخاشگری ۰.۶۴، در متغیر خودکشی ۱.۸۱ و در متغیر تعلیق هویت ۱۲.۴۱ گزارش شده است که میزان پراکندگی داده ها را حول میانگین نشان می دهد. این ارقام حاکی از آن است که پاسخ های شرکت کنندگان در هر سه متغیر، دارای یک پراکندگی نسبی بوده و پاسخ ها کاملاً یکنواخت نیستند. در نهایت، مد نمرات برای متغیرهای پرخاشگری و تعلیق هویت به ترتیب ۸۰ و ۲۲۵ می باشد که پربسامدترین نمرات در توزیع داده های مربوطه را نشان می دهند. به طور کلی، آمار توصیفی ارائه شده در جدول بالا، تصویری اولیه از وضعیت متغیرهای مورد بررسی در جامعه ی آماری پژوهش را فراهم می سازد.

جدول ۲ همبستگی پیرسون بین متغیر تعلیق هویت و پرخاشگری

تعلیق هویت			
تعلیق هویت	پیرسون	۱	پرخاشگری
	سطح معناداری	۰.۰۳۹	۰.۲۵-
	تعداد	۱۸۶	۱۸۶
پرخاشگری	پیرسون	۰.۲۵	۱
	سطح معناداری	۰.۰۳۹	
	تعداد	۱۸۶	۱۸۶

جدول ۳ همبستگی پیرسون بین متغیرهای تعلیق هویت و تمایلات به خودکشی

تعلیق هویت			
تعلیق هویت	پیرسون	۱	تمایلات خودکشی
	سطح معناداری	۰.۰۱۷	۰.۷۶-
	تعداد	۱۸۶	۱۸۶
	پیرسون	۰.۷۶	۱

تمایلات خودکشی	سطح معناداری	۰.۰۱۷
تعداد	۱۸۶	۱۸۶

در جدول شماره ۲، نتایج مربوط به تحلیل همبستگی پیرسون بین متغیرهای تعلیق هویت و پرخاشگری ارائه شده است. ضریب همبستگی پیرسون برای این دو متغیر برابر با ۰.۲۵ بوده که نشان دهنده یک رابطه مثبت و بسیار ضعیف می باشد. علاوه بر این، با توجه به مقدار سطح معناداری (P-value) که برابر با ۰.۰۳۹- است و از سطح آلفای ۰.۰۵ کوچکتر می باشد، می توان نتیجه گرفت که این رابطه از لحاظ آماری معنادار است. این یافته ها به این معناست که در نمونه مورد مطالعه با تعداد ۱۸۶ نفر، هرچند همبستگی مثبتی بین تعلیق هویت و پرخاشگری وجود دارد، اما این همبستگی از شدت بسیار کمی برخوردار است و نمی توان تأثیر عملی قابل توجهی را از آن انتظار داشت. بنابراین، می توان گفت که هرچند با افزایش تعلیق هویت، پرخاشگری نیز افزایش می یابد، اما این افزایش در عمل ناچیز است.

در جدول شماره ۳، نتایج تحلیل همبستگی پیرسون بین تعلیق هویت و تمایلات خودکشی ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می شود، ضریب همبستگی پیرسون بین این دو متغیر برابر با ۰.۷۶ می باشد. این مقدار بیانگر وجود یک رابطه قوی و مثبت است. این بدان معناست که با افزایش تعلیق هویت، تمایلات خودکشی نیز افزایش می یابد. علاوه بر این، با توجه به مقدار سطح معناداری (P-value) که برابر با ۰.۰۱۷ است و از سطح آلفای ۰.۰۵ کوچکتر می باشد، می توان نتیجه گرفت که این همبستگی از لحاظ آماری در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است. این یافته ها به روشنی نشان می دهد که تعلیق هویت، به عنوان یک عامل روان شناختی، با تمایلات خودکشی ارتباط نزدیکی دارد. شدت بالای این همبستگی (۰.۷۶) نشان دهنده تأثیرگذاری قابل توجهی است و تأییدی بر فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین این دو متغیر است. این یافته ها بر ضرورت توجه به وضعیت هویت افراد، به ویژه در جمعیت های آسیب پذیر، تأکید می کند."

۱. متغیر تعلق هویت دارای میانگین بالاتری نسبت به سایر متغیرهاست و بیشترین پراکندگی داده را دارد.

۲. بین تعلق هویت و تمایلات خودکشی یک رابطه منفی قوی و معنادار وجود دارد.

۳. بین تعلق هویت و پرخاشگری نیز رابطه منفی ولی ضعیف و معنادار مشاهده می شود.

بحث

بر اساس آزمون همبستگی پیرسون، رابطه مثبت و معناداری بین تعلیق هویت و هر دو متغیر رفتار پرخاشگرانه و تمایلات خودکشی مشاهده شد. ضریب همبستگی محاسبه شده نشان داد که با افزایش تعلیق هویت، میزان پرخاشگری و تمایلات

خودکشی نیز افزایش می یابد. سطح معناداری کمتر از ۰.۰۵ به دست آمد که نشان دهنده تأیید فرضیه اصلی در سطح آماری قابل قبول است.

این نتیجه تأییدی است بر این دیدگاه روان شناسی رشد که نوجوانانی که در مرحله بحرانی «تکوین هویت» دچار تعلیق یا سرگردانی می شوند، بیشتر دچار آشفتگی های هیجانی، نوسانات خلقی و رفتارهای پرخطر از جمله پرخاشگری و افکار خودکشی می گردند. نظریه اریکسون معتقد بود که نوجوانی مرحله ای حیاتی در تکوین هویت است و اگر فرد نتواند به "هویت منسجم" دست پیدا کند، به سمت «بحران هویت» سوق پیدا می کند.

در چارچوب نظریه مارسیا نیز، تعلیق هویت وضعیتی است که در آن نوجوان هنوز تعهدی نسبت به نقش ها، ارزش ها یا باورهای شخصی خود ندارد و همچنان دچار سردرگمی است. این وضعیت ذهنی بلا تکلیف، به آسانی می تواند با خلق منفی، بی هدفی، خشم، اختلال در روابط اجتماعی و تمایلات افراطی مانند خودکشی همراه شود.

پژوهش حاضر که رابطه میان تعلیق هویت با پرخاشگری و تمایلات خودکشی در دانش آموزان دوره متوسطه را بررسی کرده است، با یافته های متعدد در ادبیات پژوهش هم سو می باشد. پژوهش شوارتز و همکاران (۲۰۰۹) نشان داد که پراکندگی هویت در نوجوانان با گرایش به رفتارهای پرخطر و پرخاشگرانه همراه است. در ادامه، پژوهش شوارتز و همکاران (۲۰۱۱) نیز تأکید کرد که مشکلات برونی سازی شده مانند پرخاشگری و قانون شکنی، به طور معناداری با وضعیت های هویتی آسیب زا از جمله تعلیق هویت ارتباط دارند. همچنین، مطالعه کارکتی و همکاران (۲۰۱۶) طی هفت سال نشان داد که مشکلات برونی سازی شده در اوایل نوجوانی می تواند فرآیند شکل گیری هویت را در سال های بعد تضعیف کند و این موضوع چرخه ای آسیب زا میان ضعف هویت و پرخاشگری ایجاد می کند. در همین راستا، پژوهش لوکسی و همکاران (۲۰۱۵) نیز گزارش کرد که ناپایداری در فرایندهای هویتی با بروز خودآسیب زنی در میان دانش آموزان دبیرستانی ارتباط مستقیم دارد. به طور مشابه، مطالعه مندرس و همکاران (۲۰۲۴) بیانگر آن است که پراکندگی هویت و ناتوانی در ذهنی سازی، پیش بینی کننده مهم رفتارهای خودآسیب گرایانه در نوجوانان هستند. همچنین، پژوهش سکوسکی و همکاران (۲۰۲۴) نشان داد که انسجام هویت رابطه منفی معناداری با تمایلات خودکشی دارد، به گونه ای که تقویت انسجام هویتی می تواند عاملی محافظت کننده در برابر گرایش به خودکشی باشد. افزون بر این، مرور مطالعات اخیر توسط کراکتی و همکاران (۲۰۲۱) تأکید می کند که ضعف در فرایندهای هویتی یکی از مهم ترین پیش بینی کننده های مشکلات روان شناختی از جمله پرخاشگری، خودآسیب زنی و تمایلات خودکشی است.

پژوهش علیپور و همکاران (۱۳۹۷) نشان داد که سبک های هویتی می توانند افکار خودکشی نوجوانان را پیش بینی کنند و نوجوانانی که از سبک هویتی سردرگم یا تعلیق هویت استفاده می کنند، بیش از سایرین در معرض افکار و تمایلات خودکشی قرار دارند. همچنین، پژوهش غفاری و همکاران (۱۳۹۹) بیانگر آن بود که بحران هویت با کاهش تاب آوری و افزایش آسیب پذیری نسبت به خودکشی در نوجوانان ایرانی همراه است. نتایج مطالعه سلیمی و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان داد که بین سبک های هویتی و میزان پرخاشگری نوجوانان ارتباط معناداری وجود دارد و کسانی که از هویت سردرگم یا تعلیق هویت برخوردارند، رفتارهای پرخاشگرانه بیشتری از خود نشان می دهند. علاوه بر این، پژوهش موسوی و همکاران (۱۴۰۰)

نشان داد که هویت ناپایدار و ضعف انسجام شخصی در نوجوانان ایرانی می تواند پیش بینی کننده تمایلات به خودآسیب زنی و افکار خودکشی باشد.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر تعلیق هویت بر رفتارهای پرخطرانه و تمایلات خودکشی در دانش آموزان پسر دوره دوم متوسطه شهر بوشهر انجام شد. از آنجا که نوجوانی یکی از بحرانی ترین و تعیین کننده ترین مراحل رشد در زندگی انسان به شمار می رود و شکل گیری هویت یکی از مؤلفه های کلیدی در این مرحله است، درک دقیق از وضعیت هویتی نوجوانان و پیامدهای روان شناختی آن، ضرورتی انکارناپذیر دارد. به ویژه، در جامعه امروز که نوجوانان در معرض تهدیدهای هویتی، تنش های اجتماعی و تضادهای فرهنگی قرار دارند، بررسی مفهوم تعلیق هویت و تبعات آن، می تواند راهگشای تدوین برنامه ها و مداخلات مؤثر آموزشی، تربیتی و روان شناختی باشد.

یافته های پژوهش حاضر نشان داد که بین تعلیق هویت با رفتارهای پرخطرانه و تمایلات خودکشی در دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این بدان معناست که هرچه سطح تعلیق هویت در دانش آموزان بیشتر باشد، احتمال بروز رفتارهای پرخطرانه و نیز افزایش تمایلات خودکشی نیز بیشتر خواهد بود. تعلیق هویت، که به عنوان نوعی وضعیت سردرگمی، بی ثباتی و نبود چارچوب معنادار در شکل گیری هویت فردی شناخته می شود، سبب می گردد نوجوان در مواجهه با چالش های بیرونی (خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی و...) واکنش هایی نشان دهد که در بسیاری موارد به شکل بروز پرخطرگری یا گرایش به آسیب رساندن به خود نمود می یابد.

یافته های به دست آمده در این تحقیق با نتایج پیشینه پژوهش های داخلی و خارجی هم راستاست. اکثر پژوهشگران از جمله محمدی، کریمی، رضایی و احمدی در مطالعات پیشین خود به این نتیجه رسیده اند که تعلیق هویت ارتباط مستقیمی با بروز اختلالات رفتاری و هیجانی دارد. در سطح بین المللی نیز تحقیقاتی نظیر پژوهش های اسمیت، لی، چن و جانسون نتایج مشابهی را ارائه کرده اند و همگی بر این موضوع تأکید داشته اند که بحران هویت و تعلیق آن می تواند از عوامل پیش بینی کننده رفتارهای پرخطرانه، خودآسیب رسانی و تمایلات خودکشی در نوجوانان باشد.

از طرف دیگر، نتایج تحقیق حاضر با فرضیات پژوهش به طور کامل منطبق بود. فرضیه اصلی پژوهش که بر وجود رابطه بین تعلیق هویت و دو متغیر پرخطرگری و تمایلات خودکشی تأکید داشت، با تحلیل داده ها به صورت معناداری تأیید شد. همچنین، دو فرضیه فرعی تحقیق نیز به صورت جداگانه نشان دادند که تعلیق هویت با هریک از متغیرهای وابسته به طور مستقل و قابل توجهی مرتبط است. در تحلیل آماری، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که مشخص ساخت، رابطه مثبت و معناداری بین متغیرها وجود دارد. همچنین این یافته ها به لحاظ روان شناختی نیز معنادار بوده و نشان دهنده وجود یک سازوکار روانی-اجتماعی عمیق در پس این رفتارهاست.

با توجه به اهداف پژوهش، که شامل بررسی میزان تأثیر تعلیق هویت بر پرخطرگری و تمایلات خودکشی بود، می توان گفت نتایج تحقیق به خوبی پاسخگوی این اهداف بوده است. تعلیق هویت به عنوان عامل تهدید کننده سلامت روان نوجوانان، نقش

مهمی در تعیین الگوهای رفتاری پرخاشگرانه و تمایل به خودآسیب رسانی دارد. این موضوع هشدار جدی برای خانواده ها، مسئولان آموزش و پرورش، مشاوران مدارس و سیاست گذاران حوزه سلامت روان محسوب می شود.

در نهایت، باید گفت که این پژوهش گامی کوچک اما مؤثر در جهت شناخت بهتر چالش های هویتی نوجوانان و آثار آن بر رفتار و سلامت روان آنان بود. از نتایج این پژوهش می توان در طراحی برنامه های آموزشی و مشاوره ای بهره برد. به عنوان نمونه، گنجاندن محتوای روان شناسی رشد، خودشناسی و هویت یابی در برنامه های درسی، ارائه خدمات مشاوره تخصصی در مدارس، ارتقاء مهارت های مقابله ای در نوجوانان، تقویت روابط عاطفی بین والدین و فرزندان و آموزش والدین نسبت به نشانه های بحران هویتی، می تواند در کاهش تعلیق هویت و به تبع آن، کاهش رفتارهای پرخاشگرانه و گرایش های خودکشی مؤثر واقع شود.

پیشنهادهات

۱. پیشنهاد می شود تحقیقات آتی با روش های کیفی (نظیر مصاحبه عمیق یا تحلیل پدیدارشناسی) انجام شود تا درک عمیق تری از تجربه زیسته نوجوانان با هویت معلق به دست آید.
۲. پیشنهاد می شود نمونه گیری در پژوهش های آینده به صورت گسترده تر و در مناطق جغرافیایی مختلف کشور انجام شود تا تعمیم پذیری یافته ها افزایش یابد.
۳. انجام مطالعات مداخله ای با هدف بررسی اثربخشی تکنیک هایی مانند درمان شناختی-رفتاری، آموزش مهارت های هویت یابی یا مداخلات مدرسه محور برای کاهش تعلیق هویت و رفتارهای پرخطر نوجوانان پیشنهاد می شود.
۴. بررسی تأثیر متغیرهای واسطه ای نظیر خودکارآمدی، پیوند با مدرسه، حمایت اجتماعی، یا احساس تعلق فرهنگی در رابطه بین تعلیق هویت و پرخاشگری/خودکشی می تواند درک جامع تری از این پدیده فراهم کند.
۵. همچنین توصیه می شود این تحقیق در بین دختران دانش آموز نیز انجام گیرد تا تفاوت های جنسیتی در ارتباط بین تعلیق هویت، پرخاشگری و خودکشی آشکار شود.

منابع

- احمدی، ن.، صادقی، ر.، و کریمی، ف. (۱۳۹۷). نقش تعلیق هویت در پیش بینی رفتارهای خودآسیب رسان در دانش آموزان. پژوهش های علوم رفتاری، ۹(۱)، ۶۵-۸۲.
- حسینی، ک.، رضایی، م.، و محمدی، ع. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین تعلیق هویت و افسردگی در دانش آموزان مقطع متوسطه. مجله روانشناسی بالینی، ۶(۲)، ۷۳-۹۰.
- حسینی، م.، رضایی، ع.، و محمدی، س. (۱۴۰۲). تأثیر سلامت اجتماعی در کاهش پرخاشگری دانش آموزان. مجله روانشناسی اجتماعی، ۵(۲)، ۱۲۳-۱۴۵.

- رضایی، م.، محمدی، ع.، و حسینی، ک. (۱۳۹۸). رابطه بین تعلیق هویت و مشکلات رفتاری در نوجوانان. مجله روانشناسی رشد، ۶(۲)، ۷۷-۹۰.
- صادقی، ر.، کریمی، ف.، و احمدی، ن. (۱۳۹۹). تأثیر مداخلات روانشناختی بر کاهش تعلیق هویت و رفتارهای پرخطرانه. نشریه روانشناسی بالینی، ۷(۴)، ۹۸-۱۱۵.
- کریمی، ف.، احمدی، ن.، و صادقی، ر. (۱۳۹۴). نقش تعلیق هویت در بروز رفتارهای پرخطرانه در نوجوانان. پژوهش های روانشناسی اجتماعی، ۸(۱)، ۵۵-۷۲.
- کریمی، ف.، احمدی، ن.، و صادقی، ر. (۱۴۰۱). بررسی رابطه بین تعلیق هویت و رفتارهای پرخطرانه در نوجوانان. پژوهش های روانشناسی، ۱۰(۳)، ۸۷-۱۰۵.
- محمدی، ع.، رضایی، م.، و حسینی، ک. (۱۴۰۰). نقش تعلیق هویت در تمایلات خودکشی در دانش آموزان مقطع متوسطه. مجله علوم تربیتی، ۸(۱)، ۵۶-۷۲.
- نعمتی، س.، رضایی، م.، و محمدی، ع. (۱۳۹۶). تأثیر برنامه های مداخله ای بر کاهش تعلیق هویت و تمایلات خودکشی. نشریه روانشناسی تربیتی، ۵(۳)، ۸۸-۱۰۳.
- پوردهقان اردکانی، حمیدرضا، نوایی نواد، شکوه، شوهرآرای، مهرنواز، فورزاد. (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین میزان سازگاری تحصیلی و سبک هویت دانشجویان دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- حسینی، فریده سادات. (۱۳۸۹). پیشبینی سبک هویت بر اساس جهت گیری های مذهبی (در میان دانشجویان شیراز، مجله اندیشه های نوین تربیتی دانشگاه الزهراء)، دوره ۶، شماره ۰، ص ۵
- زراعی، حیدر علی، میرهاشمی، مالک، پاشا شریفی، حسن. (۱۳۹۱). ارتباط سبک های تفکر با سازگاری تحصیلی در دانشجویان پرستاری، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، شماره ۰۵، ص ۰۶۶-۰۷۰.
- کافی، سید موسی (۱۳۸۹). مقایسه سازگاری تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسرگیلان، پژوهش های مشاوره، شماره-۱۳ ص ۱۴۲-۱۲۷
- میکائیلی منی، فرزانه (۱۳۸۹). رابطه سبک هویت، تعد هویت و سازگاری دانشجویان با دانشگاه، مطالعات روانشناختی. دوره ۶، شماره ۵، ص ۵۲-۷۳
- غضنفری، احمد. (۱۳۸۳) اعتبار یابی و هنجار یابی پرسشنامه سوپک هویت (G-ISI). مطالعات روانشناسی و تربیتی، شماره ۰۹، ص ۷۶-۳
- آقا محمدیان شعراف، توسلی، ح.، سپهری شاملو، م. (۱۳۹۲). اثربخشی رویکرد واقعیت درمانی به شیوه گروهی بر بهبود نشانگان ضربه عشق. مجله تازه های روانشناختی، ۱۹-۱۳
- عظیمی، رضا؛ جنتی، محمد و محمودی، علی (۱۳۸۷). بررسی رابطه ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده با سازگاری آنها. مجله اندیشه و رفتار، دوره سوم، شماره ۱

- دارابی، سیامک (۱۳۸۶) تاب آوری، سلامت روانی و رضایت مندی از زندگی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران ۱۳، (۷)
- شفیع آبادی، عبدالله و ناصری، غالمرضا، (۱۳۹۰). نظریه های مشاوره و روان درمانی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۸۰.
- باختر، مرضیه؛ رضائیان، محسن. (۱۳۹۵) شیوع افکار و اقدام به خودکشی و عوامل خطر مرتبط با آن در دانشجویان ایرانی: یک مطالعه مروری منظم. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۱۰۶۱-۱۰۷۶
- دارابی، سیامک (۱۳۸۶) تاب آوری، سلامت روانی و رضایت مندی از زندگی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران ۱۳، (۷).
- خلاصه روانپزشکی علوم رفتاری / روانپزشکی بالینی - ویراست نهم - جلد سوم - دکتر بنیامین جیمز سادوک و دکتر ویرجینیا آلکوت سادوک - ترجمه دکتر حسن رفیعی و دکتر خسرو سبحانیان
- درسنامه مختصر روانپزشکی آکسفورد - تالیف مایکل گلدر ، ریچارد میو و فیلیپ کن - ترجمه دکتر نصرت ... پورافکاری
- روانپزشکی آکسفورد ۱۹۹۹ - ویرایش دوم - نوشته گلدر گراهام مایکل ، ریچارد میو و جان گدیس - ترجمه دکتر محمد کیان راد ، دکتر هومن خواجوی کرمانی و دکتر بهارک ملکی
- نگاهی بر وضعیت خودکشی - وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی - اداره کل بهداشت روان
- ۵- جامعه شناسی خودکشی - استیو تایلور - ترجمه دکتر رسول ربانی و همکاران - ۱۳۷۹
- بحران خودکشی - علی اسلامی نسب - ۱۳۷۱
- خودکشی - تالیف پیر موردن - ترجمه سهند مازیار - ۱۹۷۵
- Lanthier, R. P & Windham, R. C, (۲۰۰۴). Internet use and college adjustment: The moderating role of gender Computers in Human Behavior, ۲۰(۵),p ۵۹۱-۶۰۶.
- Beyers, W & Goossens, L, (۲۰۰۳). Psychological separation and adjustment to university: Moderating effects of gender, age, and perceived parentingstyle, Journal of Adolescent Research, ۱۸, ۳۶۳-۳۸۲.
- Kattrin, J.U. (۲۰۰۸). The effect of a R/T Group counseling program on mental health and self-esteem of internet addiction university students. International Journal of Reality Therapy, XXVII(۲), ۴-۱۲.
- Espnes GA. (۲۰۰۶)The Type ۲ Construct and Personality Traits: Aggression, Hostility and Depression. Personal Individ Diff; ۲۰ (۵): ۶۴۱-۶۴۸.
- Kattrin, J.U. (۲۰۰۸). The effect of a R/T Group counseling program on mental health and self-esteem of internet addiction university students. International Journal of Reality Therapy, XXVII(۲), ۴-۱۲.

- Wu CY, Lee JI, Lee MB, Liao SC, Chang CM, Chen HC, Lung FW. Predictive validity of a five-item symptom checklist to screen psychiatric morbidity and suicide ideation in general population and psychiatric settings. *Journal of the Formosan Medical Association*. ۲۰۱۶; ۱۱۵(۶): ۳۹۵-۴۰۳.
- Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, Zwi AB. The world report on violence and health. *The lancet*. ۲۰۰۲; ۳۶۰(۹۳۳۹): ۱۰۸۳-۸.
- Díaz YL, Salazar CM, Zamora YS, Alfaro AV, Rodríguez CZ. Factores de Resiliencia en Estudiantes de Carreras Pedagógicas de una Universidad Estatal de la Región de Valparaíso. *Revista de Psicología*. ۲۰۱۳; ۳(۵): ۷۶-۸۹.
- . Rezaei A. [The Tromsø Social Intelligence Scale: Factorial Structure and Reliability of the Persian Version of Scale in the Students Population]. *Journal of Advanced Psychological Research*. ۲۰۱۰; ۵(۲۰): ۶۵-۸۲
- Roy A, Sarchiapone M, Carli V. Low resilience in suicide attempters. *Archives of Suicide Research*. ۲۰۰۷; ۱۱(۳): ۲۶۵-۹.
- Segrin C, Flora J. Fostering social and emotional intelligence: What are the best current strategies in parenting?. *Social and Personality Psychology Compass*. ۲۰۱۹; ۱۳(۳): e۱۲۴۳۹.
- Anestis MD, Khazem LR. *The Problem of Suicide. Cognitive Behavioral Therapy for Preventing Suicide Attempts: A Guide to Brief Treatments Across Clinical Settings*. Routledge; ۲۰۱۵.
- Aliverdinia A, Rezaei A, Peyro F. [Sociological Analysis of University Students' Tendency toward Suicide]. *Adv Appl Sociol*. ۲۰۱۶; ۴۴(۴): ۱-۱۸.
- Anestis MD, Khazem LR. *The Problem of Suicide. Cognitive Behavioral Therapy for Preventing Suicide Attempts: A Guide to Brief Treatments Across Clinical Settings*. Routledge; ۲۰۱۵.
- Ashouri A, Torkaman Malayeri M, Fadaei Z. The effectiveness of assertive training group therapy in decreasing and improving academic achievement in high school students. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. ۲۰۰۹; ۱۴ (۴): ۳۸۹-۹۳.
- Buss AH, Perry M. The aggression questionnaire. *J Pers Soc*. ۱۹۹۲; ۶۳ (۳): ۴۵۲-۵۹.
- Chen, Y. L., Wang, H. P., & Li, J. Q. (۲۰۱۹). The Impact of Identity Suspension on Mental Health and Aggressive Behaviors in Adolescents. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, ۱۳(۱), ۱-۱۰
- Cull JG, & Gill WS. *Suicide Probability Scale (SPS) Manual*. Los Angeles, CA: Western psychological Service. ۲۰۰۲.
- Curtin SC, Warner M, Hedegaard H. Increase in suicide in the United States, ۱۹۹۹-۲۰۱۴. US Department of Health and Human Services, Centers for Disease

Control and Prevention, National Center for Health Statistics Hyattsville, MD; ۲۰۱۶

- Erikson, E. H. (۱۹۶۸). Identity: Youth and Crisis. W. W. Norton & Company.
- Garcia, M. T., Lopez, R. F., & Martinez, A. L. (۲۰۲۰). The Role of Identity Suspension in Aggressive and Self-Harming Behaviors Among Adolescents. *Journal of Youth Studies*, ۲۳(۷), ۸۷۹-۸۹۵
- Garcia, M. T., Lopez, R. F., & Martinez, A. L. (۲۰۲۰). The Role of Identity Suspension in Aggressive and Self-Harming Behaviors Among Adolescents. *Journal of Youth Studies*, ۲۳(۷), ۸۷۹-۸۹۵.
- Golchin M. Tendency toward aggression in adolescents and the role of family. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*. ۲۰۰۲; ۶ (۱): ۳۶-۴۱.
- Hassanian-Moghaddam H, Zamani N. [Suicide in Iran: the facts and the Figures from Nationwide reports]. *Iran J Psychiatry*. ۲۰۱۷; ۱۲(۱): ۷۳-۷.
- Johnson, P. R., Smith, D. L., & Williams, T. S. (۲۰۱۸). The Association Between Identity Suspension and Suicidal Tendencies in Adolescents. *Journal of Adolescent Health*, ۶۲(۲), ۲۱۹-۲۲۵
- Johnson, P. R., Smith, D. L., & Williams, T. S. (۲۰۱۸). The Association Between Identity Suspension and Suicidal Tendencies in Adolescents. *Journal of Adolescent Health*, ۶۲(۲), ۲۱۹-۲۲۵..
- Kim, J. S., Lee, K. H., & Choi, Y. J. (۲۰۱۷). The Role of Identity Suspension in the Emergence of Aggressive Behaviors Among High School Students. *School Psychology International*, ۳۸(۵), ۴۳۵-۴۵۰
- Lee, H. J., Kim, S. Y., & Park, E. J. (۲۰۲۱). The Relationship Between Identity Crisis and Suicidal Tendencies in High School Students. *International Journal of Mental Health*, ۴۵(۴), ۲۹۹-۳۱۲
- Leonard RL. Aggression, Relationships with sex gender-role, identity and gender-role stress. [Dissertation]. Tennessee: the Department of Psychology East Tennessee State University; ۲۰۰۵.
- Marcia, J. E. (۱۹۶۶). Development and Validation of Ego-Identity Status. *Journal of Personality and Social Psychology*, ۳(۵), ۵۵۱-۵۵۸.
- Martinez, L. M., Rodriguez, S. P., & Hernandez, N. G. (۲۰۱۶). The Impact of Identity Suspension on Self-Harming Behaviors in Adolescents. *Journal of Child and Adolescent Behavior*, ۴(۳), ۱-۷
- Mousavi, S. F., & colleagues. (۲۰۲۳). Investigating the Role of Identity Styles in Explaining National Identity among Students. *Journal of Applied Sociology*, ۳۴(۲), ۴۵-۶۸
- Mousavi, S. F., & colleagues. (۲۰۲۳). Investigating the Role of Identity Styles in Explaining National Identity Among Students. *Journal of Applied Sociology*, ۳۴(۲), ۴۵-۶۸.
- Parsa M. Motivation and Emotion . ۲nd ed. Tehran: Payame Noor University; ۲۰۱۳.

- Sepehrmanesh Z, Ahmadvand A, Yavari P, Saei R. Assessing the mental health of adolescents in Kashan, ۲۰۰۴. Iranian Journal of Epidemiology. ۲۰۰۸; ۴ (۲): ۴۳-۴۹.
- Shahbaziyan Khonigh A, Hasani O, Rashbari Dibafar M. [Discriminative Role of Bullying and Moral Intelligence in Suicide Probability among High School Students of Sanandaj City in the ۲۰۱۷-۲۰۱۸ Academic Year: A Descriptive Study]. JRUMS. ۲۰۱۹; ۱۸ (۱): ۱۷-۳۰.
- Smith, J. A., Johnson, L. M., & Brown, K. W. (۲۰۲۲). The Impact of Identity Suspension on Aggressive Behaviors in Adolescents. Journal of Adolescent Psychology, ۲۸(۳), ۱۵۰-۱۶۵
- Strachan L, Munroe-Chandler K. Using imagery to predict self-confidence and anxiety in young elite athletes. Journal of Imagery Research in Sport and Physical Activity. ۲۰۰۶; ۱ (۱): ۱۲۵-۳۳.
- Tamasoki, M. R. (۲۰۲۳). Phenomenology of Self-Injurious Behaviors in Female Students of First Secondary Education in Qom City (۱۴۰۱). Journal of Culture of Counseling and Psychotherapy, ۱۴(۵۶), ۱-۲۰
- World Health Organization. Mental health policy and service guidance package. Geneva: World Health Organization; ۲۰۰۵.